

# Att hitta sin egen plats

Det här materialet är tänkt som stöd för att behandla olika situationer som eleverna själva hittar på och som handlar om att bli lämnad utanför, sårad eller mobbad.

Människor har vissa grundläggande behov, bland annat att få känna trygghet. För att det ska kännas bra i en grupp måste alla känna sig trygga och accepterade. Det är viktigt att få känna att man är accepterad som man är och inte behöver vara rädd för att bli mobbad eller utestängd. I skolans vardag finns det ändå konflikter mellan elever och mobbningsituationer.

Det här materialet är tänkt som stöd för att behandla olika situationer som eleverna själva hittar på och som handlar om att bli lämnad utanför, sårad eller mobbad.

Situationerna bearbetas med hjälp av dramatiserade berättelser. På det sättet får man själv uppleva hur det är att befinna sig i den mobbades, mobbarens eller åskådarens roll. Arbetsättet baserar sig på ett lösningsfokuserat tänkande. Arbetsmetoderna är gemensam diskussion med eleverna och grupparbete. Alla elever har säkert i något skede sett eller upplevt mobbning, utfrysning eller dåligt bemötande på något plan. I det här materialet utgår arbetet från berättelse skrivna av fjärdeklassare, men en ännu bättre utgångspunkt får man om elevgruppen skapar egna berättelser.

Lektionen bygger på ett reparativt tänkesätt, restorative practices (Hopkins 2014, <http://www.ssf-ffm.com/vertaissovittelu/index.php?id=37>). I detta tänkesätt betonas en positiv process baserad på samverkan och ett slutresultat som nås genom samförstånd. Det reparativa baserar sig på ett förverkligande av barns rättigheter, där mötet och barnets upplevelse av att bli hörd står i centrum. Målet är att stödja självkänslan, samarbetet, kommunikationen, delaktigheten och respekten för den andre.

En bärande tanke är att eleverna själva aktivt ska delta i att lösa problemen. Vårt handlande i olika situationer påverkar både tankar och känslor. Målet med arbetet är att sätta ord på känslor och lära sig identifiera de olika inblandade personernas känslor och behov i olika situationer. På det sättet utvecklas elevernas empatiska förmåga. Syfte är också att öva sig att hitta lösningar i problemsituationer.

Hur de inblandade personerna upplever en situation är på många sätt mera avgörande för lösningen än vad som egentligen hände. I en reparativ lösning är det viktigt hur den som blivit sårad har upplevt det och vad de olika parterna behöver för att situationen ska redas upp. Vid reparativ problemlösning talar man om vad de inblandade tänker, känner och behöver. Den vägen söks

svar på vad personerna borde göra för att  
*Hopkins, B. (2004) Just Schools. A Whole School Approach to Restorative Justice.*  
*London, Jeesica Kingsley Publishers.*

## En mobbads berättelse

### Mål:

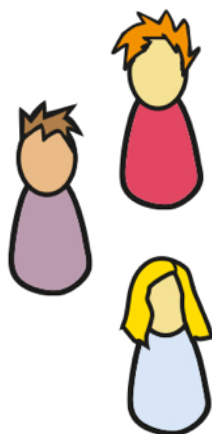
- att klä tankar i ord
- att identifiera och sätta ord på känslor
- att öva sig tala om känslor
- att bli medveten om behov
- att väcka förmåga till empati
- att uppskatta sig själv
- att utveckla förmågan att samarbeta och arbeta i grupp

### Arbetsätt:

- gemensam diskussion
- grupparbete

### Material

- fjärdeklassarnas berättelser där lösningen saknas
- JA / NEJ-kort som läraren eller eleverna tillverkar
- känslkort
- pratbubblefigurer
- behovsord
- bordsteaterfigurer



Bordsteaterfigurer

## Så här går det till

### 1. Berättelse

#### Grupparbete

Eleverna delas in i grupper om 3–5.

Gruppen läser den berättelse som valts ut. Den kan läsas turvis så att alla väljer om den vill läsa en, två eller tre meningar.

#### Gemensam diskussion

Vi diskuterar berättelsen tillsammans.

- Vem är huvudperson i berättelsen?
- Vilka andra personer finns där?
- Vad hände?
- Vad var huvudpersonens problem?
- Vad tror du var orsaken till att situationen uppstod?
- Vad tänker du om situationen?

## 2. JA / NEJ-kort

### Gemensam diskussion

- Har du någon gång upplevt eller sett någonting liknande?

Eleverna svarar med JA- eller NEJ-kort på om händelserna i berättelsen känns bekanta. De som svarat JA kan om de vill berätta vad de har sett eller varit med om.

## 3. Tankar

### Självständigt arbete

Eleverna väljer en person ur berättelsen. Fler elever kan välja samma person.

Eleverna får fundera över någon sekvens i berättelsen där de placerar personen i sin tanke. Vad hade personen kunnat säga eller tänka i den situationen? Eleverna skriver ner tankarna i pratbubblorna.

Gemensam diskussion

Med hjälp av pratbubblorna för vi en diskussion om varje persons tankar i den aktuella situationen.

## 4. Känslor

### Gemensam diskussion

Vilken känsla ligger bakom orden eller tankarna. Känslokorten hjälper oss identifiera och namnge känslorna.

Med hjälp av känslokorten som lagts upp på tavlan eller spritts ut på golvet diskuterar vi hur var och en av personerna i berättelsen kände det.

Om tiden räcker till kan man byta person, låta den personen komma till tals och fundera över känslorna.

## 5. Behov

Med hjälp av behovsorden diskuterar vi vad de olika personerna i berättelsen behöver för att situationen ska kunna redas upp.

Vi kommer till att alla människor har likartade behov. Alla har nästan samma behov, oberoende av vilken roll man har i berättelsen.

## 6. Lösningar

### Grupparbete

Elevgruppernas presentationer

Grupperna planerar slutet på berättelsen och övar in en bordsteaterföreställning eller ett drama.

Grupperna förevisar sina lösningar för varandra.

### Gemensam diskussion

Vi diskuterar gruppernas lösningar.

- Hur känns det nu för de olika personerna?
- Vad tror du kommer hända i framtiden?



Känslkort